

96755770-6	30/01/2026	the marker week - הארץ	עמוד 4	1	26.57x33.74
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

למגן המערב" אסור לדרוך באירופה :

4

השבוע

גיא רולניק

ל"מגן המערב" אסור לדרוך באירופה

הקהל בכנס המיוחד לרגל יום השואה הבינלאומי היה אוסף של "מכובדים" שמציעים גרסה חדשה, מעוותת, של המערב. אירופה הדמוקרטית והליברלית כמובן לא נכחה באולם וגם לא בנאום של נתניהו. המערב שלו מיוצג דרך מנהיגים שמפנים גב ליבשת שבה נולדו רעיונות של זכויות אדם, אחריות שלטונית ומשפט בינלאומי

"האנטישמיות אינה רק בעיה יהודית — היא בעיה של האנושות כולה... אם לא עוצרים את הרוע הזה כאן, החושך יתפשט לכל מקום... ישראל אינה רק מגנה על עצמה. היא מגנה עליכם. היא מגנה על הציוויליזציה המערבית"

(ראש הממשלה בנימין נתניהו בנאום בכנייני האומה בירושלים ביום שני השבוע)

שלוש שנים לאחר שהקים את הממשלה הקיצונית והגזענית ביותר שידעה ישראל ופתח בקמפיין להפוך את המשטר בישראל לסמכותני בואכה דיקטטורי, ושנתיים לאחר שבית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג הוציא נגדו צו מעצר — התייצב ביום שני השבוע בכנייני נתניהו בכנייני האומה בירושלים בכנס המיוחד לרגל יום השואה הבינלאומי והכריז על עצמו כמגנה של הציוויליזציה המערבית.

אם יש רעיון יותר אבסורדי מזה שראש הממשלה שאחראי לאסון הביטחוני הגדול בתולדות ישראל חוזר לשווק עצמו לציבור הישראלי כ"מר ביטחון", הרי הוא היומרה של נתניהו למכור עצמו כמגנה של התרבות המערבית. המילים "ציוויליזציה מערבית" מתגלגלות על לשון נו של נתניהו בקלות לא רק משום שעד לפני כעשור הוא באמת ראה עצמו כחלק ממנה, אלא בעיקר משום שהוא נמנע לחלוטין להזכיר לעצמו ולקהל שלו מהי אותה "ציוויליזציה": מסורת היסטורית שנולדה באירופה ומבוססת על שלטון חוק, ריסון כוח והכפפת שלטון לכללים משותפים ולא לרצון של אדם או רוב רגעי.

נתניהו פיתח בשנים האחרונות יכולת מוחלטת להתעלם מהמציאות ומההיסטוריה, גם כשהן ניצבות מולו או נעדרות לפתע מהאולמות שבהם הוא ניצב על הבמות. בינואר 2020 התכנסו בירושלים עשרות ממנהיגי העולם המערבי לכנס הפורום העולמי לזכרון השואה. מנשיא צרפת, דרך נשיאי איטליה וגרמניה ועד נציגי משפחות המלוכה של אנגליה והולנד הגיעו לחלוק כבוד. שש שנים חלפו, ומי ישב השבוע בקהל? מיהם ה"מכובדים" היחידים שאליהם יכל להתייחס נתניהו בפתח נאומו? שני בניו של נשיא ברזיל לשעבר, זאיר בולסונרו, שנמצא עכשיו במאסר בעקבות ניסיון הפיכה משטרית כושל, ונציגים של ראשי מפלגות ופוליטיקאים מהימין הקיצוני ביותר מדרום אמריקה. את "המערב" ייצגו שני ראשי ממשלות לשעבר מאוסטרליה ומאוסטריה, שהבוחרים שלהם בעטו הביתה בעקבות עמדות וערכים פופוליסטיים ואנטי־מערביים.

זה כמובן אינו קהל מקרי אלא רצף אידיאולוגי ברור. כולם, בדרגם, מציעים גרסה חדשה, מעוותת של המערב: מערב פרוץ של כוח, זהות ומצב חירום מתמיד. דמוקרטיה כשליטת רוב ללא ריסון. אירופה הדמוקרטית והליברלית כמובן אינה נוכחת באולם וגם לא בנאום. במקום זאת, המערב של נתניהו מיוצג דרך מנהיגים שמפנים גב למערב, ליבשת שבה נולדו רעיונות של זכויות אדם, אחריות שלטונית ומשפט בינלאומי. אבל האבסורד של נתניהו מודל 2026 — שלא יכול לדרוך באירופה כ"מגן המערב" — הוא רק ספתח לאחיות עיניים גדולה הרבה יותר במסע העיקרי של נאום נתניהו — המאבק באנטישמיות.

האנטישמיות עצמה, כפי שנתניהו עצמו שב ומוזכר, היא מצב תרבותי וחברתי שקיים יותר מ-2,000 שנה. אבל רוב המוסדות הדמוקרטיים שהוקמו אחרי מלחמת העולם השנייה דאגו להיאבק בה. ענקיות הטכנולוגיה גוגל, פייסבוק, X וטיקטוק שינו את זה כאשר החלו בעשור האחרון לפורר ולהחליש בהדרגה את המוסדות. מארק צוקרברג, למשל, הכריז שאמנם כ"יהודי" הוא לא אוהב מכחישי שואה, אבל הוא לא חר שב שזה התפקיד של פייסבוק להיות שומר הסף, והוא מעדיף כמו רוב חבריו בהייטק לתת "לשוק" להחליט.

השוק החליט: סחורה אנטישמית, כמו שקרים, הסתה ופחד, טובה לביזנס. הראשון שהיה מוכן להגיד את זה בפה מלא, בלי להתבייש, היה אילון מאסק, ובשנה האחרונה הצטרפו אליו הבוסים של גוגל ושל מטא, כשהיסלו בהדרגה את כל מערכות הסינון שהקימו לחסימת תכנים אנטישמיים. תיכנסו עכשיו ליוטיוב ותמצאו את הסרטונים של הנאורנאצי צ'י ניק פואנטס. תיכנסו ל-X, ותמצאו מיד את הציוצים של הראפר קנייה ווסט, שבהם הוא מסביר מדוע הוא אוהב את היטלה בחיפוש בגוגל גם תמצאו תיעוד של הבילוי המשותף של ווסט במר־א־לאגו עם פואנטס ודונלד טראמפ ערב הבחירות האחרונות בארה"ב.

השבוע, ביום שבו הכריז נתניהו שהאנטישמיות היא האויב של הציוויליזציה המערבית, פירסם ווסט מודעת עמוד במהדורה המודפסת של "וול סטריט ג'ורנל" שבה הוא התנצל על תמיכתו ברעיונות נאציים,

ותירץ זאת במחלת נפש שממנה הוא סובל בעקבות תאונה שעבר לפני 25 שנה. ברשת X, שם יש לו 30 מיליון עוקבים, הוא לא פירסם את ההתנצלות. שיטה ידועה.

נתניהו, שבנה את מכונת התעמולה הכי אפקטיבית בישראל ברשתות החברתיות, יודע היטב כיצד הן עובדות ומדוע הן הכלי הכי אפקטיבי להשפיע על שיח, לפרק את אמון הציבור בכל רעיון ולנרמל רעיונות מופרעים ומסוכנים. אם היה לו קמצוץ של רצון אמיתי להילחם באנטישמיות, הוא יודע בדיוק על מה הוא היה צריך לדבר יום־יום ולא רק ביום השואה הבינלאומי: על המכונות שמפורות ובעיקר מנרמלות את הרעל אבל זה הדבר האחרון שהוא יעשה, לא רק משום שעומות עם אנטישמיות בעידן הזה מחייב עימות עם תאגידים הגדולים ביותר בעולם, אלא בעיקר משום שמדובר בעימות עם בעלי הכרית הפוליטיים של גור, גל, מטא ו-X — שנהנים מאותו מנגנון של הפצת פחד, כעס, שנאה ואובדן דן מוחלט של האמון במוסדות. קל יותר לדבר על האסלאם, על איראן ועל אויבים תרבותיים. קשה הרבה יותר לדבר על מולטי־מיליארדרים שמעדיפים שקרים, משום שזה חלק מהמודל העסקי.

נתניהו גם לא היסס, במסגרת עזות המצח האופיינית לו, לצטט בנאומו את בנימין זאב הרצל. קשה לחשוב היום על מניפולציה היסטורית צורמת יותר. לא משום שהרצל אינו רלוונטי, אלא משום שהציונות של הרצל היא כמעט ההפך הגמור ממה שממשלת נתניהו עושה בשנים האחרונות. הרצל הבין דבר נוסף: הוא ייחס את התפרצות האנטישמיות באירופה בסוף המאה ה-19 לא רק לשנאה עתיקה, אלא גם לזן חדש של עיתונות רודפת סנסציות, שמתגמלת הקצנה, רגש ודה־הומניזציה. הרצל זיהה מוקדם מאוד את הקשר בין תשתיות המידע לבין אלימות פוליטית והקדיש לכך דיון רחב בספרו "אלטנלינד".

הרצל הבין שעיתיד העם היהודי לא ייקבע בכוח צבאי או בזהות, אלא ביכולת להשתלב בציוויליזציה שמגבילה כוח, מגנה על אמת ומציבה אחריות מעל יצרם. הוא הבין שהאנטישמיות אינה רק שנאה עתיקה, אלא תוצר של מערכות תקשורת, תמריצים כלכליים ופוליטיקה שמאבדת ריסון.

ב-2026, כאשר האנטישמיות מתפשטת דרך אלגוריתמים גלובליים, ועתיד הדמוקרטיה תלוי ביכולת לרסן תאגידי מידע, ישראל הייתה אמורה להיות בחזית. לא כנאומת, אלא כמובילה. לא כסמל, אלא כמדינה שמבינה שהמאבק על אמת ומוסדות הוא מאבק קיומי.

אבל נתניהו לא מסוגל להוביל מאבק כזה, מפני שהוא תלוי בדיוק באותם מנגנונים שהוא מסרב לבקר: פוליטיקה של פחד, ערעור אמון והפצת שקרים. כמובן הזה, הוא לא רק כישלון מנהיגותי. הוא סתירה חיה לציונות של הרצל ולרעיון היהודי־מערבי עצמו. ולכן, ב-2026, נתניהו אינו יכול להוביל את ישראל, ואינו יכול לייצג את העם היהודי. לא משום שהוא אויב מבחון, אלא משום שהוא מפרק מבפנים את כל מה שהיינו אמורים להגן עליו. ●

ב-2026, כאשר האנטישמיות מתפשטת דרך אלגוריתמים גלובליים, ועתיד הדמוקרטיה תלוי ביכולת לרסן תאגידי מידע, ישראל הייתה אמורה להיות בחזית המאבק. אבל נתניהו לא מסוגל להוביל מאבק כזה, מפני שהוא תלוי בדיוק באותם מנגנונים שהוא מסרב לבקר: פוליטיקה של פחד, ערעור אמון והפצת שקרים

בנימין נתניהו בבנייני האומה, השבוע. יכולת להתעלם מהמציאות ומההיסטוריה צילום: נועם ריבלין פנטון